

Kertész Luca
Foglalkozásvázlat
Wéber Anikó *Az osztály vesztese*
című ifjúsági regényének felhasználásával

A foglalkozás témája: Az iskolai bántalmazás természete; kiből lehet elkövető és áldozat; mit tehetnek a szemlélők bántalmazás esetén; mi a pedagógusok felelőssége az iskolai légkör alakításában

Célcsoport: A foglalkozás felépítése osztályfőnökök és a téma iránt érdeklődő szaktanárok, szülők számára segíti a probléma kifejtését, a diákok számára tartandó tanóra előkészítését. A foglalkozásvázlat adaptálható az 5-8. évfolyamos diákok számára.

Lehetséges adaptáció: a foglalkozás alkalmas a téma osztálytermi feldolgozására 2 x 45 percben 5-8. osztályban. A téma kifejtése, a vitahelyzetek kibontásához nem szükséges a regény teljes ismerete. A gyakorlatok a regény részleteihez kapcsolódnak.

Kapcsolódó területek: osztályfőnöki tanmenetbe illeszthető az ön- és társismeret, a közösségépítés, a közösséget érintő problémák, az online és offline bántalmazás megelőzésének és megértésének, az érzelmek tudatosításának és kommunikációjának témakörében

Várható kimenetel, hatások: A foglalkozás elsősorban a tudatosításra törekszik; a közös és egyéni gondolkodást szeretné elindítani a bullying jelenségéről. A témával kapcsolatban tudatosítani kell a résztvevőkben, hogy a bántalmazásnak számtalan különböző **formája van, és mindig is jelen volt** az iskola világában. Fontos, hogy a résztvevők megértsék: nem csak a konkrét fizikai vagy verbális (offline vagy online) bántás, sértés, szidalmazás lehet bántalmazás, és nem csak a gyerekek között valósulhat ez meg. Hanem bántalmazásnak tekinthető minden, ami az egyén biztonságérzetét, méltóságát és szabadságát sérti – és ebbe beletartozik az iskolai közeg és szervezeti kultúra **gátló, rossz működése** is. Ezért a foglalkozás arra szeretné ráirányítani a **tanárok és diákok** figyelmét, hogy tudatosítsák magukban: saját viselkedésükkel, beszédmódjukkal és munkakultúrájukkal is fel tudnak lépni a bántalmazás rejtett formái ellen, ezzel megvédve **diákjaikat, mintát adva az egymás közötti segítő kommunikációra**.

Emellett a foglalkozás során a – felnőtt és diák résztvevők szembesülnek azzal is, hogy az **iskolai teljesítmény csak egyetlen adat, amit a gyerekekről megtudhatunk, és ami számtalan más, rejtett dimenziótól függ**. A foglalkozás érzékenyebbé teszi a résztvevőket arra, hogy próbálják teljes gazdagságában és összetettségében tekinteni a gyerekek világát, ezzel segítve őket önmaguk megértésében is.

A regény egyes történetkarakterek részletes vizsgálatával pedig a résztvevők a bántalmazás elkövetőjének, áldozatának és szemlélőinek lehetséges motivációit és működését próbálják felfejteni, megérteni. Ez hozzásegítheti őket ahhoz, hogy a későbbiekben hatékonyabban ismerjék fel, adott esetben akadályozzák meg a **bántalmazást, illetve tudjanak segítséget nyújtani diákjaiknak, a diákok pedig osztálytársaiknak, ha bántalmazás részeseivé válnak.**

1. Ráhangoló beszélgetés, a téma körüljárása

A résztvevők átgondolják és kötetlenül megosztják egymással, hogy milyen művészeti alkotásokat ismernek a témában, és ezek közül melyikkel ismertetnék meg diákjaikat.

2. Bántalmazás az iskolában régen és ma

Először Karinthy Frigyes *A rossz tanuló felel* című novellájának egyéni olvasása. A mű kapcsán egyéni válaszadás és közös megbeszélés az alábbi kérdések kapcsolatban:

- Keressünk példákat az iskolai bántalmazás különféle megjelenési formáira a novellában!
- Mit üzen indirekt módon a novellában ábrázolt világ a diáknak arról, hogy hogyan alakulnak az erőviszonyok az iskola világában?
- Találkoztak-e a résztvevők hasonló jelenségekkel a saját pályájukon?

Majd Wéber Anikó: *Az osztály vesztese* című regényéből a 9. fejezet egy részletének önálló olvasása (Betonherceg, 144-146. oldal¹). Ezután a két részlet összehasonlítása.

- Milyen hasonlóságok és különbségek vannak a két jelenet között?
- Mennyiben változtak, ha változtak ezek a jelenségek a két mű megszületése között eltelt több mint 100 évben?
- Mi lehet az oka a változásnak vagy a változás hiányának?

3. Az osztály vesztese

Egyéni olvasás: 1. fejezet (*Az osztály vesztese*), 5-9. oldal. Az alaphelyzet tisztázása:

- Bántalmazás történik ebben a fejezetben?
- Kitől indul ki?
- Mi lehet a bántalmazó célja?
- Hogyan reagál az áldozat?
- Miben más ez a helyzet, mint egy nyílt konfliktus?
- Mennyiben változtatja meg a bántalmazás természetét az, hogy online?

---

¹ Az oldalszámok a Pagony Könyvkiadónál 2016-ban megjelent kiadásra vonatkoznak.

4. Kiscsoportos feladat:

A csoportok megkapják a mű egy-egy szereplőjéhez tartozó fejezetek részleteit. Ebben az adott karakter szemszögéből olvasunk az elkövetett bántalmazásról. A csoportok feladata, hogy az olvasottak alapján megbeszéljék, szerintük lehet-e elkövető vagy áldozat a műben az adott szereplő, és érveket, illetve ellenérveket gyűjtsenek véleményük alátámasztására.

Az egyes szereplőkhöz kapcsolódó részletek:

- Kristóf: 2. fejezet, *A sárkány, aki nem tudott repülni* (20-24. oldal)
- Domi: 3. fejezet, *A kakaós csigák őrzője* (26. oldal közepe – 29. oldal)
- Fanni: 6. fejezet, *Különös dallamok* (81-84. oldal)
- Áron: 8. fejezet, *A hazugság* (121. oldal teteje – 125. oldal alja)
- Csaba: 9. fejezet, *Betonherceg* (138. oldal alja – 142. oldal alja)
- Balázs: 11. fejezet, *Fegyvertelenül* (173-177. oldal teteje)

(A feladat természetesen tovább bővíthető a további szereplőkkel a csoport létszámától függően.)